טו: יש בערכין פרק שלישי ערכין

(לעיל) **אל** תיקרי ממנו אלא ממנו. יפ) פירוש אל תקרי ממנו דגש ואינו כן שכל ממנו שבתורה דגושין ואינו ממליף כלל זה מזה וכן מציאו בסיפרי ולא גם ליתה אין כתיב כאן אלא ולא גם ליתה כז) **התאוו** תאוה. פרש"י התאוו יותר משמע שלא פסק להם השליו כא) רש"י והכר"ל יופף קרא פירש שפסק להם השליו ראשון והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה לפי שלא היה להם שליו וירד להם שליו שני: **ואמר** ריש לקיש מאי דכתיב זאת תהיה תורת המצורע תורת מוציא שם רע. אמר גרסון ולא גרסי' ואמר דבא ריש לקיש לא אמר כלל בעיל:

לישנא תליתאי. פרש"י לשון שלישי של רכיל מגלה סוד ואני מצאתי כתוב ליטנא תליתאי שהקיפה הקב"ה אחת של עצם ואחת של בשר והוא שלישי בתוכם:

כא) **כל מילתא דמיתאמרא באפי** כב) תלתא ליית בה משום לישנא בישא. פירוש כגון כה"ג דנורא כי פליני דאיכא למישמע ולא אמרה משום ליטנא בישא אבל אם הוא אמר דבר קנטור על חבירו אפילו היה אומרה בפניו אית ביה משום ליטנא בישא: כג) **אבנט** מבפר על הרהור הלב. אהיכא דאיתא ואבנט הוא כמו מגור של שם מרוכה מאד ואיתא נמי במדרש שהיה הכהן מקיפו סביביו כ' פעמים כנגד לב של אדם: וכמזקפו

(ו כ) אל תצאו ויצאו אל תותירו ויותירו שנים בשליו כ) ראשון ובשליו שני בשליו ראשון כ) 2 בשבתכם כ) על סיר הבשר בשליו שני 3 והאספסוף אשר בקרבו בעגל כ) בראיתיה במדבר פארן בראיתיה אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא מאי דכתיב 4 מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה אמר לו הקב"ה ללשון כל אבריו של אדם זקופים ואתה מוטל כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים ולא עוד אלא שהקפתי לך שתי חומות אחת של עצם ואחת של בשר מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה ד) כ) אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן זימרא א כל המספר לשון הרע כאילו כפר בעיקר שנאמר 5 אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו ה) ואמר ר' ו) יוסי בן זימרא כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו שנאמר 6 מלשני בסתר רעהו אותו אצמית וכתיב התם 7 לצמיתות ומתרגמינן לחלוטין ז) ותנן 8 אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה ח) אמר ריש לקיש מאי דכתיב 9 זאת תהיה תורת המצורע זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע ט) ואמר ריש לקיש מאי דכתיב 9 אם ישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון לעתיד לבא מתקבצות כל החיות ובאות אצל י) נחש ואומרות ארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל אתה מה הנאה יש לך אומר להם וכי מה יתרון לבעל הלשון ואמר ריש לקיש כל המספר לשון הרע מגדיל עונות יא) עד לשמים שנאמר 10 שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ אמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המספר לשון הרע ראוי לסוקלו באבן כתיב הכא אותו אצמית וכתיב התם 11 צמתו בבור חיי וידו אבן בי ואמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המספר לשון הרע אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם שנאמר 12 מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל אל תיקרי אותו לא אוכל אלא אתו לא אוכל ואיכא דמתני לה יב) על גמי הרוח יג) אמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המספר לשון הרע אומר הקב"ה [לשר של] גיהנם אני עליו מלמעלה ואתה יד) עליו מלמטה נדוננו שנאמר 13 חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים אין י) חץ אלא לשון שנאמר 14 חץ שחוט לשונם מרמה דבר ואין גבור אלא הקב"ה שנאמר 15 ה' כגבור יצא גחלי רתמים היינו גיהנם אמר רבי חמא בר' חנינא מה תקנתו של מספרי לשון הרע אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה שנא' 16 מרפא לשון עץ חיים ואין לשון אלא לשון הרע שנאמר חץ שחוט לשונם ואין עץ יא) אלא תורה שנאמר 17 עץ חיים היא למחזיקים בה ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו שנאמר 18 וסלף בה שבר יב) רוח רבי אחא ברבי חנינא אומר סיפר אין לו תקנה 19 שבבר כרתו דוד ברוח הקדש שנאמר 19 יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות אלא מה תקנתו שלא יבא לידי לשון הרע אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה ואם ע"ה הוא ישפיל דעתו שנאמר וסלף בה שבר יג) רוח תנא דבי רבי ישמעאל יד) כל המספר לשון הרע מגדיל עונות כנגד שלש עבירות עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים כתיב הכא לשון מדברת גדולות וכתיב בעבודת כוכבים 20 אנא חטא העם הזה חטאה גדולה בגילוי עריות כתיב 21 ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת בשפיכות דמים כתיב 22 גדול עוני מנשוא גדולות אימא תרתי הי מינייהו מפקא במערבא אמרי לשון תליתאי הקטיל תליתאי הורג יב) (ה) למספרו ולמקבלו (ו) ולאומרו א"ר חמא ברבי חנינא מאי דכתיב 23 מות וחיים ביד לשון וכי יש יד ללשון לומר לך מה יד ממיתה אף לשון ממיתה אי מה יד אינה ממיתה אלא בסמוך לה אף לשון אינה ממיתה אלא בסמוך לה ת"ל חץ שחוט לשונם אי מה חץ עד ארבעים וחמשים אמה אף לשון עד ארבעים וחמשים אמה תלמוד לומר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ וכי מאחר דכתיב שתו בשמים פיהם חץ שחוט לשונם למה לי הא קמשמע לן דקטיל כחץ וכי מאחר דכתיב חץ שחוט לשונם מות וחיים ביד לשון למה לי לכדרבא דאמר רבא דבעי חיים בלישניה דבעי מיתה בלישניה היכי דמי לישנא בישא יז) (רבא אמר) כגון דאמר איכא נורא בי פליגא אמר ליה אביי מאי קא עביד גלויי מילתא בעלמא הוא אלא דמפיק יח) בלישנא בישא דאמר היכא משתכח נורא אלא בי פליגא יט) [דאיכא בשרא וכוורי] אמר רבה כ) כל מילתא דמיתאמרא באפי מרה לית בה משום לישנא בישא מ) אמר ליה יט) כ' שכן חוצפא ולישנא בישא אמר ליה אנא כרבי יוסי סבירא לי כ) דאמר רבי יוסי מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי אמר רבה

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ז מהלכות דעות הלכה ג [וכרב אלפס שבת פ"ב דף יד ע"ב]:
כג ב מיי' פ"י מהלכות טומאת צרעת הלי י:
כד ד מיי' פ"ז מהלכות דעות הלכה ב:
כה ד ה ו מיי' שם הלכה ג ה:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' כוכ (למספרו) מ"מ וע"כ נר' כ"ש לאומרו: (ו) שם ולמקבלו ולאומרן עליו ל"ר מחק:

רבינו גרשום

במדבר פארן בראיתיה בשעת ביאת מרגלים: (מה יתן לך יבר' כלומר מה יכולה לך להנאתך ולא עשיתי פפני מה את רמיה): אחת של עצם ואחת של בשר. שינים ושפתים: אם ישוך הנחש בלא לחש. היינו שנעשך הנחש במקום שאין שם חבר שילחשו. ואית דפפרשי אם ישוך הנחש בלא לחש כלומר אי אפשר לו לישוך אלא א"כ לחשו לו מן השמים שצוו לו: אין יתרון לבעל הלשון. דמה הנאה לבעל הלשון הרע שאומר לשון הרע הרי מצא לו חבר: וידו אבן בי. היא אבן שהניחו על פי הבור כשהשליכו לדניאל לתוכו: נדונו. ביחד: יסלף (בה). מי שסילף לשונו בה: שבר רוח. ישפיל דעתו: בגדיל עונות כנגד ג' עבירות. דבהני לא כתיב אלא גדולה והכא (כתיב) גדולות: ראיסא תרתי. (כנגד ב' עבירות) דגדולות לא משמע אלא תרי [הי מייהו מפקת בכולהו כתיב גדולה]: לשון תליתאי. שהאומר שמעו מאחד ואמרו לאחד דהוו ג' בני אדם: [שתו בשמים פיהם. דעד סוף העולם יכול להרוג בלשון הרע]: בסמוך ליה. למקום שמניע אגריפו: [רבעי הי בלישניה שעוסק בתורה: דאמר איבא נורא בי פליגא. כששואלין ב"א איכן נקת אש והוא אומר יש בביתי של פלוני שמחקנין שם כל היום מאכל: מעולם לא אמרתי דבר שחזרתי לאחורי. כלומר כשדייתי אומר דבר על שום אדם לא צרכתי לחזור לאחורי ולראות שלא יהא שם בעל הדבר שאמר' אם יהיה שם לא היה חושש שאינו משקר ואין אומרו בלשון הרע:

שיטה מקובצת

ה) בשליו בשליו ראשון: ו) בעגל. גליון. חיטה למה קורא עון העגל נסיון הא כפרו בעיקר ושמעתי מפי הר"ר יצחק מטרוייש דעשרה נסיונות היינו עשרה כעסים שהכעיסו את הקב"ה והנם זועמים מתרגמינן נספין. הראי"ש ז"ל: ז) רמיה דאמר רבי יוחנן (ס"י אמר ריי כל וכו' וכן לתמה וארי כל המספר): ח) לנו וא"ר יוחנן משום רבי יוסי: ו) ופריחה סימן תורית נח"ש גדול. והיינו דרשב"ל דאמר ריש לקיש: ז) אצל הנחש דאומרות: ח) דהוה ואמר: ט) ואתה מלמטה תיבת עליו נרשם עליו קו מלמעלה: י) אין חצי אלא לשון הרע שנאמר: יא) עץ חיים אלא: יב) הורג שאמרו ולמקבלו ולאומרו תיבת ולמספרו נמחק: יג) ביטא רבה אמר: יד) דפסיק ליה בלישנא: טו) פלגיא דאיכא בשרא וכוורי: טו) ליה אביי כל שכן: יז) קרא דכתיב אותו לא: יח) הרכיל שהחרינה בא: יט) ממנו ר"מ אל תיבת פרש נמחק: כ) ליתה וכן נבי אליעזר עבד אברהם אנשים אשר אתו אין כתיב: כא) תיבת רש"י נמחק: כב) באפי מרה תיבת תלתא נמחק:

מסורת הש"ס

מ) נבי הע"י אל יגא מים מקומקום אבל מי אפסר לקיימו אמר"כ. כ) וכ"ל ומי' כתיב אמר"כ. כ) וכ"ל בכתבו. ג) [כ"ל ואמר רב"ח בפ"ו]. ד) [כ"ל ואמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא וכ"ל בפ"ו]. ה) מגילה ח: סנהדרין קו:. ו) [תענית ח.]. ז) [בפ"ל ובפ"ו טוטוסין]. ח) סוטה ה.. ט) [כ"ל בריחן]. י) [כ"ל ברוחן]. יא) [כ"ל אמר רבה]. יב) [רב פפא כ"ק וכ"ה בפ"ו]. יג) [כ"ל ת"ל תחי וכ"ה בפ"ו ומן כרב אלפס פ' כמה מדליקין שבת יד.]. יד) שבת קיח:. טו) [כ"ל אחר ד"ה מה]. טו) [כ"ה לתקנלו ונבי כ"ק למספרו ונבי כ"ל היא עשוק]. יז) שיך לקף טז ע"ש. יח) [נ"ז שיך שם].

תורה אור השלם

1. ראו כי יי נתן לכם השבת על כן הוא נתן לכם ביום השישי לחם יומים שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי: שמות טז כט
2. ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו: שמות טז כז
3. ויאמר משה אלהם איש אל יותר ממנו עד בקר: ולא שמעו אל משה ויותרו אנשים ממנו עד בקר וירם תולעים ויבאש ויקצף עליהם משה: שמות טז יט-כ
4. ויאמרו אלהם בני ישראל מי יתן מותנו ביד יי בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע כי הוצאתם אתנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב: שמות טז ג
5. והאספסף אשר בקרבו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר: במדבר יא ד
6. מה יתן לך ומה יסיף לך לשון רמיה: תהלים קכ ג
7. אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו: תהלים יב ה
8. מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אתו לא אוכל: תהלים קא ה
9. ואם לא יאכל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר לו חומה לצמיתה לקנה אתו לדרתיו לא יצא ביובל: ויקרא כה ל
10. זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן: ויקרא יד כ
11. אם ישך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון: קהלת י יא
12. שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ: תהלים עג ט
13. צמתו בבור חיי וידו אבן בי: איכה ג נג
14. חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים: תהלים קכ ד
15. חץ שחוט לשונם מרמה דבר בפיו שלום את רעהו ידבר ובקרבו ישים ארבו: ירמיה ט ז
16. יי בגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע אף יצריח על איביו יתגבר: ישעיה מב יג
17. מרפא לשון עץ חיים וסלף בה שבר ברוח: משלי טו ד 18. עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר: משלי ג יח
19. יכרת יי כל שפתי חלקות לשון מדברת גדלות: תהלים יב ד 20. ויאמר משה אל יי ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב: שמות לב לא 21. איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלהים: בראשית לט ט 22. ויאמר קין אל יי גדול עוני מנשא: בראשית ד יג 23. מות וחיים ביד לשון ואהביה יאכל פריה: משלי יח כא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com